

איש לרעהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812-05 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

ליקוט ועריכת: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

שבת קודש כ אב תשע"ז: הדלקת נרות: ירושלים 6:51 תל-אביב: 7:07 חיפה: 6:59 מוצאי שבת: ירושלים: 8:05 תל-אביב: 8:07 חיפה: 8:08 ר"ת: 8:42

פרשת עקב

עמזה ושפלות

**לנהוג בכניעה ובענוה עם זולתו ולעקור
מהלב כל סוגי גאווה וגסות הרוח!**

נלמוד מהפסוק: "ולא תביא תועבה אל ביתך" (פרק ז-כו) וכן
מהפסוק: "ורם לבבך ושכחת את ה'" (פרק ח-יד)

ודרשו חז"ל: כתיב "ולא תביא תועבה אל ביתך" וכתוב: "תועבת ה' כל גבה לב" (משלי טז) מכאן אמר רבי יוחנן משום רשב"י כל אדם שיש בו גסות הרוח כאילו עובד עבודת כוכבים. וכן: אמר ר' יוחנן, כל אדם שיש בו גסות הרוח כאילו כפר בעיקר שנאמר: "ורם לבבך ושכחת את ה'" (סוטה ד:). עוד דרשו: אזהרה לגסי הרוח מנין? אמר ר' נחמן בר יצחק "ורם לבבך ושכחת את ה'" וכתוב "השמר לך פן תשכח את ה'" וכד' אילעא דאמור, כל מקום שנאמר "השמר" אינו אלא "לא תעשה". (סוטה ה:).

את הפסוק (במשלי טז) "תועבת ה' כל גבה לב" מפרש הגר"א זצ"ל, שאפילו אדם שלא הוציא את גאוותו אל הפועל, לא במעשה ולא בדיבור, אלא גאוותו מסתתרת בפנימיות לבו, ורק ה' הבוחן כליות ולב יכול להעיד עליו שהוא גבה לב, גם על אדם כזה כבר נחרץ משפטו שהוא "תועבת ה'" משוקץ ומתועב הוא בעיני הקב"ה, ויענש על כך.

כתב הגאון רבי חיים מוולאז'ין זצ"ל (בנפש החיים פ"א): השמר והזהר מאד שלא תזוז דעתך עליך ותתנשא לבבך מאשר אתה עובד את בוראך בטרתת המחשבה. ובהשקפה ראשונה לא תרגיש כל כך בהתנשאות לבך מזה, וצריך אתה לפשפש בזה מאוד. וכתוב מפורש "תועבת ה' כל גבה לב" שאף אם לא תתראה ההתנשאות לעיני בני אדם, אלא רק במחשבת הלב לבד בעיני עצמו, היא תועבה ממש לפניו יתברך, כידוע שהיא השורש והשאר שבעיסה לכל המדות הרעות..

בגמרא (מגילה כט.) מבוואר שהגאווה שיש לאדם מחשיבה אותו לבעל מום ממש כמו "גיבן או דק". וכך דורשת הגמרא: מאי דכתיב "למה תרצדון הרים גבנונים" - יצתה בת קול ואמר להם, למה תרצו דין עם סיני [שתדיינו עם הר סיני], כולכם בעלי מומים אתם אצל סיני כתיב הכא "גבנונים". וכתוב התם "או גיבן או דק" [וכמו שגיבן הוא בעל מום כך ההרים בעלי מום מחמת גאותם]. ומכן למד רב אשי: "שמע מינה האי מאן דיהיר [=מי שמתגאה] בעל מום הוא!"

וכתב הגה"צ רבי יחזקאל לוינסטיין זצ"ל (באור יחזקאל) שבאמת מדת הגאווה היא מקור כל המדות הרעות, וכל החסרונות והרע שיש באדם נובעות מחמת הגאווה. וכן להיפך לצד הטוב, מדת הענוה היא יסוד כל המעלות והשלימות. וכל שזכה למדת הענוה אין בו כל חסרון. כאשר רוצה התורה לציין ולהדגיש את השלימות של משה רבינו וגודל מעלותיו מציינת התורה את מעלת הענוה, שכן בשעה שהוא הגיע למעלת הענוה הרי הגיע לשלימות שכל המעלות נמצאות בו.

כמו "מיכאל המשוגע"...

הנהגתו של הגר"י קנייבסקי - הסטייפלער זצ"ל בענוה ובשפלות, היתה לשם דבר. סיפר אחד: פעם נזקקתי לשמוע עצתו של הסטייפלער בענין חשוב. הלכתי לביתו ומצאתי אותו עומד מחוץ לבית.

הוא פנה אלי וסיפר כי מפתח הבית אבד, והאפשרות היחידה להכנס הביתה היא דרך החלון. "ובכן, אני אתכופף... אתה תעלה על גבי, תכנס דרך החלון ותפתח את הדלת"... הוא אמר זאת בפשטות גמורה עד להדהים, אבל אני כמובן מאנתי לעשות זאת... לדרוך על איש קדוש כזה? היתכן?

הסטייפלער לא הבין לשם מה באים לקבל ברכותיו. "אולי תוכלו לומר לי מה פשעי ומה חטאתי שבאים אלי כל היום וכל הלילה לבקש ברכות?" שאל כמה וכמה פעמים...

פעם השיב לו על כך הגר"מ שולזינגר זצ"ל, כי הבאים עושים זאת עפ"י אמרת חז"ל שמי שיש לו חולה בביתו ילך אצל חכם שיבקש עליו רחמים. שאל הסטייפלער: "ומי אמר שאני הוא החכם שאלו מתכוונים חז"ל בדבריהם?"

והוסיף הסטייפלער לספר בהקשר לכך, שבביאליסטוק היה משוגע בשם מיכאל. דעתו של הלה נטרפה עליו והוא חשב עצמו למיכאל המלאך. ילדי העיר התגרו בו וחזרו שוב ושוב באוזניו שהוא אינו מיכאל המלאך. אך הוא פתח להם את התנ"ך והראה להם כתוב מפורש בספר דניאל על מיכאל המלאך. "רואים אתם בתנ"ך כתוב שאני מיכאל המלאך?" הילדים המשיכו ללעוג לו: "אמנם כתוב שיש מלאך ושמו מיכאל, אך לא כתוב כי אתה הוא זה!"

אולם הלה צעק עליהם בחרון אף: "אפיקורסים אתם, הלא כתוב מפורש בתנ"ך שאני מיכאל המלאך!"

סיים הסטייפלער בענוותנותו כשיגעונו של אותו מיכאל לייחס לעצמו את הפסוק בדניאל, כך שיגעון הוא לומר כי אני החכם שעליו דיברו חז"ל".

בית אמי

"איש לרעהו" פרשת עקב הוקדש לעילוי נשמת אמו"ר

ר' אהרן עבי
בן ר' שמחה הלוי ז"ל פלק

שיום היאהרעייט חל ביום כו' מנחם אב

ת.נ.צ.ב.ה.

"איש לרעהו" פרשת עקב מוקדש לעילוי נשמת אמו"ר

ר' יוסף ישראל בן מורינו הרב יעקב יהודה
הלוי הופמן ז"ל

נלב"ע כ"ג מנחם אב
ואשתו א"מ מרת מרים ע"ה בת ר' יעקב ז"ל

ת.נ.צ.ב.ה.

לגמול חסד עם הזולת ולהטיב עמו !

נלמד מהפסוק: "ושמר ה' אלוקיך לך את הברית ואת החסד" (פרק ז-יב)

"בעל חסד - תפלתו

נשמעת"...

כאשר חלה הגה"צ רבי נתן צבי פינקל - הסבא מסלבודקה זצ"ל, מסר את שמו לצדיקי הדור שיתפללו עבורו. בנוסף להם ביקש שיפנו גם לרוקה העיירה שגם הוא יתפלל עליו...

לתמיחה מקרוביו על בקשה זו, הסביר להם: בעל חסד - עפ"י דברי חז"ל - תפלתו נשמעת! הרוקה עושה אמנם עבודתו למען רווח ממון, אבל למעשה הוא עושה חסד עצום עם הציבור... ועל כן נשמעת תפלתו.

שאל אביך ויגדך

מלחמו יתן לדל...

הצדיק רבי שלמן מוצפי זצ"ל היה רודף אחרי גמילות חסדים אף למעלה מכוחו. הוא אשר כל ימיו צנוע היה ובורח מכל רבנות ושררה ציבורית, משהתעורר ענין צדקה או חסד, היה הראשון המזעיק והמארגן, ומשהגיעה העזרה והעסקנים פעלו, חזר ונתעטף בצניעותו.

בשנותיו האחרונות, ימים אחדים לפני ראש חודש, נותר בכיסו סך 16 ל"י. ראה שיש לו בביתו מזון עד לראש חודש, החליט שהסך הזה מיותר הוא ואין הוא שייך לחודש הבא, כי אין משאירין שכר חודש זה לחודש אחר. הלך לתנות וקנה בגדי ילדים, והביאם לבית תלמיד חכם המטופל בילדים קטנים.

עולמו של צדיק

ואמרו חז"ל: תניא שלוש מתנות טובות נתן הקב"ה לישראל. רחמנים ביישנים, גומלי חסדים. גומלי חסדים מנין. דכתיב "ושמר ה' אלוקיך לך את הברית ואת החסד" (ירושלמי קידושין פ"א ה"א). וכן נלמד מהפסוק "ללכת בכל דרכיו" (פרק יא-כב). והביא רש"י דרשת חז"ל: מה הוא רחום אף אתה רחום, מה הוא גומל חסדים אף אתה גמול חסדים.

הסבא מקלם כותב (בספר חכמה ומוסר) יסוד גדול בחיוב עשיית חסד עם הזולת ואלו דבריו: לכאורה, אחר שידוע וברור לנו כי הענינים הגשמיים והגופניים של האדם הם הבל ותוהו אין בהם מועיל, ועיקר התכלית היא עניני הנפש הרוחניים. הרי היה מן הראוי שלא תהיה השאיפה להטיב עם הזולת בענינים גופניים, ארציים, אלא רק להטיב עמו בעניני נצח המועילים לנפשו של אדם.

ואולם, אם נתבונן באזהרות התורה, נווכח, כי ההפך הוא הנכון. התורה מצוה יותר ומזהירה יותר להטיב עם הצד הגופני של האדם, יותר מאשר עם נפשו. שכן התורה מזהירה כמה וכמה פעמים לגמול חסד ולהחיות העניים ולעשות צדקה עם הבריות, ואילו להטיב עם נפש הזולת כתוב רק פעם אחת "הוכח תוכיח".

מדוע באמת דורשת התורה מן האדם - כלפי זולתו - יותר לצד הגשמי מאשר לצד הרוחני? משום שעל נפש הזולת ישנם "מרחמים" רבים. כי אין האדם מרגיש שזה "על חשבוננו", ואין עינו צרה להלעיט את השני בדבר שאין הוא ממש איצלו. שכן חרוק הוא מהרגש של עולם הבא. ומה כבר יפסיד אדם אם יעניק רוחניות לחברו, מה שאין כן בתענוגי הגוף שהוא מרגיש בטעמם הערב, אין הוא רודף כל כך להלעיט לזולתו הדברים שנפשו של אדם מחמדתן בטבע - בממון ובסבר פנים יפות.

וכך מצינו אצל הלל הזקן, שטרח להטיב עם הזולת בצד הגשמי, כפי שמסופר בגמרא (כתובות סז): שרץ שלשה מילין לפני עני בן טובים לפי שהיה רגיל בכך ולא כאותם אנשים שמוכנים להלעיט את הזולת בדברים השייכים לעולם הבא... כללו של דבר: למי ראוי ונאה להטיב עם הזולת בעניני רוחניות? רק לאותו אדם שרוצה להטיב עמו בעניני הגוף, שבזה מראה שדורש טובתו באמת ובתמים, כי בזה מקריב מהנאותיו שלו עצמו. אך אדם שדואג לרוחניות של הזולת, ולגשמיותו של עצמו, אות הוא שאינו חפץ באמת בטובתו של חברו.

צדקה בסתר

צדקה וחסד שעושה אדם עם רעהו בסתר, מעלה יתירה יש בה !

נלמד מהפסוק: "כי יגרתי מפני האף והחמה" (פרק ט-יט)

ואמרו חז"ל בגמרא: גדול העושה צדקה בסתר יותר ממשה רבינו, דאילו במשה רבינו כתב "כי יגרתי מפני האף והחמה", ואילו במעשה צדקה [בסתר] כתיב (משלי כא) "מתן בסתר יכפה אף" (בבא בתרא ט:). [ופירשו התוס': צדקה בסתר יותר משכך חמה ממשה רבינו בתפלתו, ואף על גב דמשה נמי עשה צדקה בסתר, שמא אותה שעה כבר פסק אותו זכות].

בספר ערוך לנר (מכות כד). מפרט ג' דרגות שישנן בנתינת צדקה בסתר ואלו דבריו: בצדקה יש ג' מיני כסיו וצניעות זה למעלה מזה. האחד, שתהיה הצדקה מכוסה מכל אדם ולא יתפרסם אלא רק לנותן וללוקח. למעלה מזה, שתהיה מכוסה גם לאחד מהם, או שהלוקח לא ידע מי הנותן, או שהנותן לא ידע מי שקיבלה, למען לא יבוש העני בפני העשיר. ולמעלה מזה, שהנותן לא ידע מי לוקח והלוקח לא ידע מי הנותן. וזה הענין שאמרו חז"ל בירושלמי שקלים (פ"ה ה"ד) "לשכת חשאיין, יראי חטא ונתנין לתוכה בחשאי, ועניים בני טובים מתפרנסין מתוכם בחשאי".

ומבאר הערוך לנר שזהו ענין השולחן, שהיו בו ג' מיני כסויין, כי השולחן מרמז לצדקה שהוא נקרא שולחן אשר לפני ה', שמתפרנסים ממנו העני והעשיר. העני ע"י שמקבל הצדקה עפ"י ציווי הקב"ה כמו שנאמר "מלוה ה' חונן דל" והעשיר בזה שמתעשר ע"י הצדקה שנותן.

מוסיף הערוך לנר, שבקיום מצוות צריך לשני עניני צניעות: א) שיעשה מעשיו בהצנע מפני בני אדם בינו לבין קונו ולא לעיני בני אדם כדי להתפאר. ב) שאפילו הוא עצמו לא ידע במעשיו... כפי שמצינו בצדיקים שלא היו מאמינים בצדקותם, כענין שאמר רבי יוחנן בן זכאי בשעת מיתתו שלא ידע באיזה דרך מוליכין אותו בעת פרידתו מן העולם.

"וכסף משנה לקחו

בידם".

סיפר כ"ק האדמו"ר מראדזין - רבי אברהם יששכר אנגלרד: פעם אחת נכנסתי אצל כ"ק האדמו"ר מסטמאר - רבי יואל טייטלבוים זצ"ל בויליאמסבורג, לבקש עזרה כספית בעד חכם וצדיק פלוני שהיה בבחינת "ספר תורה השרוי בצער". נקבתי בסכום הדרוש לפי דעתי באופן דחוף לשם הצלה פורתא. אמר לי הרבי "אתיישב בדבר".

אחרי ימים מעטים בא אלי שלוחו והביא כשמונים אחוז מן הסכום שביקשתי, רובו ולא כולו, הוא הסביר לי שבעצם יכול היה לשלוח לי את הסכום כולו, אך איננו עושה זאת כדי שלא אצטער ואתייסר מן המחשבה: "אם פעלתי אצלו כ"כ בקלות, מדוע לא בקשתי יותר".

ואולם כשחלפו יומיים, באה אלי הרבנית מסטמאר והביאה "כסף משנה", סכום שהשלים את נדבתו של הרבי, בסך הכל כדי כפלים ממה שבקשתי...

מרבצי תורה מעולם החסידות

להתרחק מן הפרסום ולא להבליט מעלותיו כדי שלא ינזק מעין הרע !

נלמד מהפסוק: "והסיר ה' מומך כל חוליי" (פרק ז-טו)

ובגמרא (בבא מציעא קז:) אמר רב זו עין. ופירש רש"י: כל חולי - "דבר שכל החולאים תלויין בו, וזו העין, עין רעה". ואמרת הגמרא שרב אומר זאת לשיטתו. שכן פעם עלה רב ונכנס לבית הקברות וע"י לחש שעשה (לשיטת רש"י) הבין בכל קבר את הסיבה למותו, ואמר שרק אחד ממאה מת כדרך העולם (מחולאים) וכל תשעים ותשע האחרים מתו מחמת עין הרע.

כ"ק האדמו"ר גאב"ד אונגוואר הגאון רבי מנשה קליין זצ"ל הביא (בספרו שו"ת משנה הלכות מהדו"ת ח"ד ס' רעא) את דברי הרמב"ן (בספר האמונה והבטחון - פרק טו) שמה שיעקב אבינו עשה פעולות עם המקלות ברהטים וכיו"ב, אחרי שראה כיצד מסייעים לו מן השמים, באורח פלא, עשה זאת כדי להסוות הנס ולהעלים כדי שלא ישלוט בו עין הרע.

וכמו שמצינו באלישע שאמר לגיחזי "וקח משענתי בידך ולך כי תמצא איש לא תברכנו וכי יברכך איש לא תעננו" וכל כך למה? כדי שלא יכנס עם בני אדם בדברים ויגלה להם לשם מה הוא הולך. ואמנם, כיוון שלא שמר בסוד את הדבר, וגיילהו, שלטה בו עין הרע, ולא הקיץ הנער. ואף בדבר שהוא מעשה נס שולט עין הרע. שהרי בלוחות הראשונות לפי שניתנו בפומבי שלטה בהן עין הרע ונשתברו.

לפי"ז מבאר גאב"ד אונגוואר, שאפילו יעקב אבינו שהכל בא לו בנס מהקב"ה נזהר ועשה פעולות שלא ישלוט בו עין הרע, באשר שהקב"ה עשה לו נס גלוי ונתעשר עושר עצום, ורצה לכסות זאת שיראה קצת כדרך הטבע. וכן כשבירך יעקב את בני יוסף מנשה ואפרים, ברכם "וידגו לרוב" כדגים שלא ישלוט בהם עין הרע.

והוסיף גאב"ד אונגוואר לספר: "דכירנא כד הוינא טליא והיו שלשה אחים בבית, וכ"ק אמו"ר הי"ד ציוה לנו כשהלכנו לבית המדרש להתפלל, שלא נלך יחד, אלא זה בדרך זו, וזה בדרך זו. וכמו שציוה יעקב לבניו כשהלכו למצרים שלא יכנסו כולם בשער אחד, אלא כל אחד בשער אחר משום עין הרע. עכ"ד הגאב"ד.

יש לציין עוד מקור נאמן להנהגה זו, מדברי חז"ל במדרש (ויקרא רבה פר' כו-ז), אחר שנתבשר שאול מפי שמואל כי ימות במלחמה עם בניו, לא גילה בשורה נוראה זו לאבנר ועמשה אלא "נטל שלושת בניו ויצא למלחמה! אמר ריש לקיש: באותה שעה קרא הקב"ה למלאכי השרת ואמר להם, בואו וראו בריה שבראתי בעולמי. בנוהג שבעולם אדם הולך לבית המשתה, אינו מוליך בניו עמו מפני מראית העין [שלא תפגע בהם עין הרע] וזה יוצא למלחמה ויודע שנהרג ונוטל בניו עמו ושמה על מדת הדין שפוגעת בו". הרי לנו עדות חז"ל שכך מנהג העולם. והוא שייך בכל זמן ומקום.

יש בנותן טעם להביא כאן את מה שכתב כ"ק האדמו"ר ממנוקטש רבי חיים אליעזר שפירא זצ"ל (בספרו דברי תורה מהדו"ת-נג), כי "מקובל בידינו מהצדיקים, שכאשר הולכים אצל הצדיק שיתפלל על ענין נחוץ וצריכין בזה נס ומופת גדול, יחזיק הדבר בסוד כמה שאפשר קודם שיפעלו בדבר. כי אם יתפרסם הדבר מקודם, יוכל אז לשלוט עין הרע ח"ו ויגרום שלא תבוא הישועה" והביא מקור לכך ממעשה אלישע והשונומית (מלכים ב-ד) עיי"ש.

הגה"צ רבי אליהו אליעזר דסלר זצ"ל שאל (בספרו מכתב מאלהיו ח"ד): כאשר מקנא אדם בחברו ומביט בו בעין רעה יכול להזיקו. כמה אשם חברו שמדת הדין כך פוגעת בו?

מבאר הרב דסלר: יתכן שהוא נתבע במדת הדין מפי שהוא גרם, במדה מסויימת, שהראשון יקנא בו. הרי בדוק ומנוסה הוא שמי שאינו חי בעד עצמו כלל, והוא בכל עניינו בבחינת "נותן" ולא "נוטל", איש כזה אינו מעורר קינאה כלל.

"אין טומנין בזבל"...

סח כ"ק האדמו"ר בעל ה"תפארת שמואל" מאלכסנדר: נאמר "בלבי צפנתי אמרתך למען לא אחטא לך" - כאשר אדם מצפין השגותיו ואינו מוציאם לחוץ, הרי הם משתרשים בלבו.

בזמנו, היה צדיק אחד, שנהג בדרכים משונות ומוזרות. הגיב הרבי על כך:

"אמת שטוב ונאה להיות בהצנע לכת, טמיר ונעלם, אבל חז"ל אמרו במסכת שבת: "אין טומנין בזבל". אין לו לאדם להטמין עצמו בעשיית דברים זרים ומוזרים..."

באהלי צדיקים

"סגולות" נגד "עין הרע"

אברך תלמיד חכם, הגיע עם בנו הקטן לביתו של הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א. הילד היה כשרוני במיוחד ועדין לגדולות ונצורות. הוא ידע כבר עתה שלושה סדרים מהש"ס. אמר לו רבי חיים: אם הנך רוצה שלא יזיק עין הרע לילד, עליך ללמוד עמו מוסר כל יום. והוסיף, כי לימוד מוסר טוב גם להורים...

אחד מהנוכחים במקום שאל את רבי חיים: מה ענין מוסר להועיל כנגד עין הרע? השיב רבי חיים: "כאשר אדם מתגאה, נותנים בו אנשים עין רעה, לא כן כאשר מחזיק עצמו בענוה".

שאל שוב: הרי מובא בספר חזון איש (מסכת בבא בתרא - ליקוטים סימן כא) שעין רעה באה ממילא ולא דוקא מפני כוונה רעה של האדם, אלא עצם ההתפעלות גורמת לעין רעה. הרי שאין זה תלוי בכוונת האנשים לתת עין רעה?!

השיב רבי חיים: אמת נכון הדבר. אך ישנם שני סוגים של עין רעה: א) כמו שכתב החזון איש. ב) עין רעה שבני אדם מתבוננים ויכולים להזיק.

עוד נשאל רבי חיים: אדם שמצליח מאד וחושש שיתנו בו עין רעה, מה יעשה? והשיב: בגמרא (ברכות נה:) אמרו חז"ל כי מי שתושש על עין רעה של עצמו יראה דופן השמאלי של חוטמו.

עפ"י דרך שיחה

בני ודמעות על הפירסום...

סיפר הגה"צ רבי אלעזר ברזיל זצ"ל: יש לי אח באמריקה שהוא מפורסם כ"האדמו"ר מפילדלפיה"... כשהוא הוכתר להיות אדמו"ר, הצטערה על כך מאד האמא שלנו, ובכתה הרבה עד שהכרית שלה היתה ספוגה בדמעות. טענתה היתה: "הרי אנחנו רגילים לעבוד את ה' בצניעה, ללמוד ולהתפלל ולקיים מצוות. מה פתאום הבן שלי התקלקל ונהיה מפורסם, ומחלק שיריים" וכו'...

כשראה האח האדמו"ר, עד כמה הדבר מצער את אמנו הסביר לה:

"כאן באמריקה האנשים צריכים לעבוד. א"א בלי פרנסה... ואז הילדים שלו גם יגדלו ויעבדו בעבודות שונות ויתרחקו לגמרי מה'אידישקייט'. אבל בזה שאני רבי שלהם והם עומדים לצדי, ומשרתם לסייע בידי וכו', בכך שומר אני על החינוך שלהם! בדברים אלו הצליח להרגיע את האמא..."

שיחת בין השמשות

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

יש הוצאות! / הרב נפתלי וינברג

ברוך השם! מי כעמך ישראל!

אמנם, גם אם בעבר היה מי שהורה (דבר שלא ידוע לנו כלל שהיה, ופשוט שלא היה!) להעדיף ללמוד עם ילדים חומר פחות מובן עבורם מאשר יותר מובן, הרי כיום נוסף לנו ענין ה"ירידת הדורות" המבהיל.

הרי אפילו בטווח הזמן הקצר של עשרת השנים האחרונות, אנו מבחינים בתופעה משמעותית של "ירידת הדורות"! אז כיצד ניתן להביא ראייה מנידון שאינו דומה כלל?

כל אבא יודע שאם ברצונו להשפיע על הילד הוא מדבר אתו בשפה שלו - לא בארמית! אז פשיטא שההשפעה על הילדים תגבר מחומר שמיועד עבורם, מאשר מספרים שגבוהים בכמה רמות מעל הבנתם.

* * *

בנקודה זו עלינו לשבח שוב את המחנכים והמלמדים שתורמים את חלקם בהמחשת החומר לילדים בהתאם להבנתם. כדי להגיע לכך הם משקיעים זמן להכנה, ומחשבה ויצירתיות כיצד להשיג את המיטב - האם יש להם זמן לכך עם כל לחץ החיים?

כבר שנים לא מעטות שאני עומד איתם בקשר, ונוכח לראות שהם מאוד מתקשים למצוא זמן להכנה. יש להם ברוך השם משפחות ברוכות, כולל-ערב וכו' וכו'. כיון שכן מוטלת עלינו, עורכי החוברות, יתר אחריות שהחומר יהיה "שווה לכל נפש" ו"מוכן להגשה".

מלבד זאת שהחומר מומחש, גם התכנים נבחרים בהתאם לצרכי הזמן העכשווי. לדוגמא, שמנו דגש חזק על נושא "**כיבוד אב ואם**" בראותנו עד כמה הענין הזה פרוץ בדורנו לחלוטין.

מחנכים דגולים להם הגשנו את החוברות לסקירה, מילאו פיהם שבח והלל. כמובן שגם נטלנו הסכמות - כנהוג - מגדולי הרבנים זצ"ל ויבדלחט"א.

נקודה לסיום: כתבנו מספר פעמים אודות חוברת '**אדני הבית**' שהוצאנו לאור, אך כאן נתייחס לנקודה נוספת: חוברות אלו בעצם **משלימות** את הערכים שהילד רוכש בתלמוד תורה. ברור שחלק גדול, ואולי עיקר, החינוך מקבל הילד בבית. אך הורים בני דורנו נבוכים לפעמים כיצד ומה לומר/לא לומר וכו'. בינתיים הילדים גדלים, השנים חולפות, ועד שההורים מגיעים למסקנה מה הכי טוב לעשות - הילד עצמו כבר נהפך להורה...

ניתן להזמין את החוברת בטל' 02-5671812 או דרך מוסדות הלימוד של הילדים.

בברכת הצלחה רבה:

ממש לאחרונה פרסמנו מאמר שעסק בהחדרת תוכנית הלימודים בעניינים שבין אדם לחבירו במוסדות נוספים. רק עזבו המילים את מכבש הדפוס, וכבר התחילו להגיע תגובות רבות מהורים ומחנכים שמעוניינים להיות שותפים לתוכנית.

מספר הפונים גרם לנו להתרגשות, ואף להתלהבות, אך חובה לא לשכוח שכמו בכל דבר שבקדושה קמים נגדו מעכבים - ויש להתאזר באורך רוח להצלחת המשימה.

עצם ההשתלבות בתוכנית חשובה מאוד, אך חשובות לא פחות מכך הן **ההתמדה וההשקעה העקבית** - כדי שנגיע לתוצאה שהקב"ה יאמר עלינו: "ישראל אשר בך אתפאר!"

כידוע, כל דבר חדש לוקח את הזמן שלו - ומה גם בתחום החינוך בו ההשקעה תמיד רבה. **אשריהם ואשרי חלקם של המחנכים והמלמדים אשר מטים שכם למשימה הקדושה!**

איננו שוכחים לרגע שמי שניצב בפועל ב"חזית" הם המחנכים, ולא אף אחד אחר. אנחנו מכינים את החומרים, מעניקים הדרכה ראשונית, ומבקרים במוסד מפעם לפעם. אך כל זה לא מספיק כלל כדי שהתוכנית תצליח. כאן מגיע מקומם של המנהלים, המחנכים והמלמדים שליט"א אשר מוציאים את המשימה לפועל - בהצלחה מרובה בסייעתא דשמיא!

* * *

בעקבות המאמר המדובר, הגיעו גם שתי שיחות טלפון מאנשים שביקשו להעיר/לחלוק על דבר שנכתב שם. בזכותם נרחיב מעט בענין, כדי למנוע אי הבנות.

כתבתי שספרי מוסר כמו '**מסילת ישרים**' ו'**ארחות צדיקים**' מתאימים למבוגרים. וכאן באה הטענה והלוא גדולי ישראל הורו ללמוד את הספרים אף עם ילדים!

סגנון הביקורת שהושמע באוזני מאלץ אותי לספר שבמשך עשר שנים (!!) זכיתי למסור שיעור ב'מסילת ישרים'. אני, והתלמידים מקשיבים, עלינו והתעלינו כתוצאה מהלימוד בספר הקדוש והנורא הזה.

אך זה כמובן לא הנושא. השאלה היא מה ללמוד עם ילד, האם עדיף חומר שמראש נכתב עבור מבוגרים אם לאו. מי שטוען שקיבל תשובה ללמוד עם ילד 'מסילת ישרים', לא מספר **מה הייתה השאלה**. כלומר, האם ניגשו לאדם גדול ושאלו בזה הלשון: "**יש בפנינו שתי אפשרויות ללמוד עם הילדים, או מסילת ישרים או חומר שמותאם לילדים - מה עדיף?**"

אם זו לא הייתה השאלה - מה הטעם להתנצח אודות התשובה? **הלוא מדובר בתשובה שניתנה לשאלה אחרת לחלוטין!** לא צריך להיות למדן כדי להבין את ההבדל.